

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «АРХЕОЛОГІЯ СХІДНОЇ ЄВРОПИ У ПЕРВІСНУ ДОБУ»

*Відкриття конференції
головою МОО НСКУ Олександром Тригубом і керівником анетівської експедиції Ігорем Піструїлом*

26-27 жовтня 2018 року в місті Миколаєві, у Миколаївському обласному краєзнавчому музеї «Старофлотські казарми» відбулася Міжнародна наукова конференція «Археологія Східної Європи у первісну добу». Конференція була присвячена 40-й річниці з початку досліджень поселень кам'яної доби біля села Анетівка та 90-й річниці відкриття городища доби фінальної бронзи Дикий Сад. Пам'ятки Анетівського регіону та городище Дикий Сад, які розташовані у Миколаївській області, – це знакові археологічні пам'ятки, унікальні у своєму роді. Вони широко відомі як серед спеціалістів, так і в широких колах любителів давньої історії й археології.

Анетівський регіон (регіон у долині річки Бакшала, правої притоки Південного Бугу, біля сіл Анетівка та Щуцьке) є унікальним з точки зору географії, геології й археології. Це дуже гарна з екологічної точки зору місцевість, яка здавна приваблювала до себе як тварин, так і людей. Починаючи з раннього кам'яного віку, на цій території селились первісні колективи людей. Тут вони знаходили їжу, прихисток, сировину для виготовлення знарядь праці та мисливського озброєння. Цей регіон насичений археологічними пам'ятками. Вперше місцезнаходження кам'яного віку біля села Анетівка були виявлені на початку 30-х років ХХ століття (1930-1931 рр.) експедицією під керівництвом Федора Андрійовича Козубовського. У 1978 році Причорноморською експедицією під керівництвом Володимира Никифоровича Станко біля села Анетівка були виявлені дві нові палеолітичні пам'ятки – Анетівка 1 та Анетівка 2. З того часу тут проводяться постійні археологічні дослідження пам'яток кам'яного віку. Загалом, за час дослідження регіону, було виявлено біля 30 пам'яток палеолітичної доби. На чотирьох з них (Анетівка 1, Анетівка 2, Анетівка 13, Анетівка 22) були проведені стаціонарні археологічні дослідження. Опорною пам'яткою цього регіону стало верхньопалеолітичне поселення Анетівка 2, яке досліджується вже протягом 40 років.

На поселенні верхнього палеоліту Анетівка 2

Дикий Сад – це городище білозерської культури, яке розташоване поряд з місцем злиття річок Південний Буг

та Інгул, відкрите у 1927 році археологом Феодосієм Тимофійовичем Камінським. Регулярні дослідження цієї пам'ятки проводяться з 1990 року. Дослідники Дикого Саду припускають, що у цьому місці десь біля XII ст. до н. е. існувало укріплене поселення, яке відноситься до часу перехідного періоду від бронзового до залізного віку, одного з небагатьох, що збереглися до нашого часу. І сьогодні тут можна наживо подивитися на залишки розкопаних жител, оборонних стін і рову та помилуватись унікальним археологічним об'єктом – залишками невеликого кам'яного мосту, що зберігся до нашого часу. На сьогоднішній день дослідники пам'ятки Дикий Сад готують її до музеєфікації.

Екскурсія на поселення Дикий Сад

Організаторами конференції виступили такі організації: Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, Одеський археологічний музей НАН України, Миколаївський обласний краєзнавчий музей, Миколаївська обласна організація Національної спілки краєзнавців України.

У роботі конференції прийняли участь (персонально та публікаціями) сімнадцять дослідників з різних освітніх і наукових установ:

- Інститут археології НАН України, Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Український державний університет залізничного транспорту, Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, Одеський археологічний музей НАН України (Україна);
- Інститут історії матеріальної культури РАН; Курчатівський краєзнавчий музей (Росія);
- Каталонський інститут перспективних досліджень; Каталонський інститут палеоекології та соціальної еволюції людини, Університет Ровіра і Вірхілій (Іспанія);
- незалежний дослідник (Швеція).

Наукове засідання на конференції складалося з двох частин: у першій частині були розглянуті питання, присвячені проблемам палеоліту; друга частина засідання присвячена проблемам бронзового віку.

Більшість досліджень було присвячено проблемам палеоліту. У трьох доповідях розглядалися пам'ятки Анетівського регіону: огляд, присвячений історії відкриття та досліджень пам'яток – «Пам'ятки кам'яної доби біля села Анетівка: 40 років з початку досліджень» Ігоря Піструїла та дві доповіді, присвячені поселенню Анетівці 2: «Методика вивчення відкритих степових пам'яток пізнього палеоліту зі зваженим культурним шаром на прикладі Анетівки 2 (1992-2017 рр.)» Алли Главенчук і «Вироби з ребра бізона на пізньопалеолітичному поселенні Анетівка 2» Оксани Грицюти.

Проблемам палеоліту були присвячені доповіді «Будинки» живих і мертвих у палеоліті Костюнок» Марії Желтової, «Нова палеолітична стоянка Виклине у Центральній Україні» Олександра Нездоля та Дениса Ветрова та доповідь «Дослідження граветських стоянок басейну ріки Велика Вись на Кіровоградщині у 2006-2017 роках» Дениса Ветрова. Цій же епосі присвячені дослідження «Сезони використання Амвросіївського верхньопалеолітичного комплексу» Олександри Кротової, «Пізньопалеолітичні пам'ятки біля села Синичено Харківської області» Ірини Сніжко та «Bone knapping: за матеріалами багатошарової стоянки Бики-7 у Курському Посейм'ї» Наталії Ахметгалєєвої, а також дослідження представників природничих наук Олени Виноградової та Франческа Бурджаша Касаса «Палінологічний аналіз зразків копролітів та прилеглому ґрунту: тафономія пилку середньопалеолі-

тичного шару М печери Абрик Романі (Капельядес, Іспанія)» та Олени Секерської «Широкопалий кінь (*Equus caballus latipes*) та адаптаційна стратегія населення верхнього палеоліту Надчорномор'я».

Другий блок доповідей, представлених на конференції, був присвячений археології доби бронзи. Два дослідження репрезентували поселення Дикий Сад: «Археологічні дослідження укріпленого поселення Дикий Сад у 1927-1957 рр.» Кирила Горбенка та «Житло майстра-косторіза у передмісті городища Дикий Сад» Романа Козленка. Питанням, пов'язаним з переглядом археологічних матеріалів з розкопок пам'яток минулих років була присвячена доповідь «Горизонт заключного періоду доби бронзи на поселенні Бондариха: можливості реконструкції археологічних даних (за матеріалами розкопок 1951, 1953 рр.)» Анастасії Корохіної. Введенню до наукового обігу нових археологічних матеріалів присвячене повідомлення «Випадкові знахідки матеріалів доби пізньої бронзи на Лівобережжі Нижнього Дністра» Сергія та Світлани Лисенко.

*Презентація журналу «Краєзнавство»
(О. Бажан та О. Тригуб)*

Екскурс у історію археологічної науки зробила у своїй роботі Оксана Грицюта: «Участь Історичного Товариства Нестора-Літописця в організації Всеросійських археологічних з'їздів».

У рамках конференції відбулася презентація нового спеціального випуску журналу «Краєзнавство», в якому представлена добірка наукових статей про Миколаїв і Миколаївщину від давнини до ХХ століття (голова Миколаївської обласної організації НСКУ Олександр Тригуб і член Президії НСКУ Олег Бажан).

Для учасників і гостей конференції проведені екскурсія Миколаївським обласним краєзнавчим музеєм «Старофлотські казарми» (Наталія Гаркуша), екскурсії містом і на археологічні пам'ятки: городище доби бронзи Дикий Сад (Кирило Горбенко) та палеолітичні пам'ятки біля села Анетівка (Ігор Піструїл).

Сподіваємося, що вдале проведення Першої Міжнародної наукової конференції «Археологія Східної Європи у первісну добу» стане початком гарної традиції проведення низки конференцій, присвячених первісній археології та історії Миколаївщини – дуже багатого на археологічні пам'ятки регіону.

Від організаторів конференції
Алла Главенчук

Екскурсію Миколаївським обласним краєзнавчим музеєм «Старофлотські казарми» для учасників конференції проводить Наталя Гаркуша